

Platforma për të Drejtat e Njeriut

Constitutional Articles: Përgjegjësia për Mjedisin Jetësor

1. Natyra dhe biodiversiteti, mjedisi jetësor dhe trashëgimia kombëtare, janë përgjegjësi për secilin. 2. Institucionet e pushtetit publik angazhohen për t'i garantuar secilit mundësinë që të ndikojë në vendimet që kanë të bëjnë me mjedisin jetësor ku ajo/ai jeton. 3. Ndikimi në mjedisin jetësor merret parasysh nga institucionet publike në procesin e marrjes së vendimeve.

Constitutional Paragraph: Neni 52 para 2

Institucionet e pushtetit publik angazhohen për t'i garantuar secilit mundësinë që të ndikojë në vendimet që kanë të bëjnë me mjedisin jetësor ku ajo/ai jeton.

Instrumentet ndërkombëtare

Nenet

KEFDG

Konventa për Eliminimin e
të gjitha Formave të
Diskriminimit ndaj Gruas

Neni 7

(b) Për t' marrë pjesë në përpunimin e politikës së shtetit dhe në zbatimin e saj; për t' mbajtur poste publike dhe për t' ushtruar të gjitha funksionet publike në të gjitha nivelet e qeverisjes;

Neni 25

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të
Drejtat civile dhe Politike

Çdo qytetar ka t' drejtë dhe mundësi, që pa asnjë nga dallimet e përmendura në nenin 2 dhe pa kufizime të paarsyeshme: (a) T' marrë pjesë në drejtimin e punëve publike, qoftë drejtpërdrejt ose nëpërmjet përfaqësuesve të zgjedhur lirisht; (b) T' votojë dhe t' zgjedhet gjatë zgjedhjeve të vërteta të herëpashershme, me votim të përgjithshëm dhe të barabartë dhe me vota të fshehta, të cilat sigurojnë shprehjen e lirë të vullnetit të zgjedhësve; (c) T' pranohet, në kushte të përgjithshme barazie, për t' ushtruar funksione publike në vendin e tij.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 11

KEDNJ

Konventa Evropiane për
Mbrojtjen e të Drejtave dhe
Lirive Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së tubimit paqësor dhe të organizimit me të tjerët, duke përfshirë të drejtën e themelimit me të tjerë të sindikatave dhe të pjesëmarrjes në to për mbrojtjen e interesave të tij.
2. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund t'u nënshtrohet kufizimeve të tjera përveç atyre që parashikohen me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për ruajtjen e shëndetit ose të moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të të tjerëve. Ky nen nuk ndalon kufizime të ligjshme të ushtrimit të këtyre të drejtave nga pjesëtarë të forcave të armatosura, të policisë ose të administratës shtetërore.

Neni 21

DUDNJ

Deklarata Universale për të
Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtë të marrë pjesë në qeverisjen e vendit të vet, drejtpërs?drejti ose me anë të përfaqësuesve të zgjedhur lirisht.
2. Secili ka njësoj të drejtë të hyjë në shërbimet publike të vendit t? vet.
3. Vullneti i popullit është bazë e pushtetit shtetëror; ky vullnet duhet të shprehet në zgjedhjet e her?pashershme dhe të lira, të cilat duhet të jenë të përgjithshme dhe me vot?t? barabartë, si dhe me votim të fshehtë ose sipas procedurës përkatëse të votimit të lirë.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 15

Palët do të krijojnë kushtet e nevojshme për pjesëmarrjen aktive të personave që i përkasin pakicave kombëtare në jetën kulturore, shoqërore dhe ekonomike dhe në çështjet publike, veçanërisht për ato që ndikojnë mbi ta.

Ligjet

Nenet

Neni 57

LMM

LIGJI NR.03/L-025
PËR MBROJTJEN E
MJEDISIT

1. Organet vendimmarrëse sigurojnë pjesëmarrje dhe rol aktiv të publikut gjatë procesit të marrjes së vendimeve për: 1.1. vlerësimin strategjik mjedisor; 1.2. vlerësimin e ndikimit në mjedis; 1.3. procedurën e lëshimit të lejes ujore dhe lejes integruese; 1.4. nxjerrjen e ligjeve. 2. Publiku informohet përmes mjeteve të informimit për procedurën e marrjes së vendimeve dhe merr pjesë në dhënien e mendimit, komenteve dhe sugjerimeve institucionit kompetent dhe me kohë informohet për vendimin e marrë në pajtim me ligj.

Ligjet**Nenet**

Neni 68

LVL
LIGJI NR. 03/L-040
PËR
VETËQEVERISJEN
LOKALE,

68.1 Çdo komunë mban periodikisht, së paku dy herë në vit, takime publike në të cilat mund të marrë pjesë secili person apo organizatë me interes në komunë. Data dhe vendi i takimit publikohet së paku dy javë përpara. Njëra nga mbledhjet mbahet gjatë gjashtë muajve të parë të vitit. 68.2 Në takime të tilla përfaqësuesit komunal informojnë pjesëmarrësit për aktivitetet e komunës, kurse pjesëmarrësit mund të shtrojnë pyetje dhe të japin propozime për përfaqësuesit e zgjedhur komunal. 68.3 Përveç takimeve publike të cekura më lartë, komunat janë të obliguara t'i informojnë qytetarët e komunës për çfarëdo planesh apo programesh të rëndësishme me interes publik, siç rregullohet me statutin e komunës. 68.4 Kuvendi i komunës miraton rregulloren komunale që promovon transparencë të organeve legjislativë, ekzekutive dhe administrative të komunës, duke e rritur pjesëmarrjen e opinionit në marrjen e vendimeve në nivel lokal dhe duke lehtësuar qasjen publike në dokumentet zyrtare të komunës. Ministria përgjegjëse për qeverisjen lokale mund të nxjerrë udhëzime administrative për transparencë komunale. 68.5 Çdo person mund të kontrollojë çfarëdo dokumenti që mbahet nga komuna, përveç nëse zbulimi i tillë nuk është i ndaluar sipas Ligjit mbi qasjen në dokumentet zyrtare.

Neni 6 para 1.11

LUK
LIGJI Nr. 04/L-147
PËR UJËRAT E
KOSOVËS

Parimin e pjesëmarrjes së palëve të interesuara - organet kompetente janë të detyruara që të sigurojnë, që në procedurën për miratimin e dispozitave, dokumenteve strategjike, plan - programeve dhe vendimeve të marrin parasysh interesat e palëve të interesuara;

decisionTitle* decisionDescription***4967/89 | Legal Summary | 19/02/1998**

Guerra k. Italise

Në rastin Guerra dhe të tjerët, Gjykata vërtetoi se Italia e kishte shkelur nenin 8, në aspektin e jetës private dhe familjare, lidhur me atë se kishte dështuar në informimin e popullatës lokale rreth faktorëve të rrezikut dhe rreth mënyrës së veprimit në rast të ndonjë aksidenti në fabrikën kimike që gjendej në afërsi. Paditësit shprehimisht i kishin kërkuar ato informata nga autoritetet kompetente vendore. Ato përfundimisht ishin dhënë vetëm pas mbylljes së prodhimit industrial.

decisionTitle* **decisionDescription***

Smaltini v. Italy

24 Mar. 2015

Smaltini v. Italy Ky rast kishte të bënte me efektin e ndikimit mjedisore, të shkaktuar nga veprimtaria e fabrikes së çelikut, mbi shëndetin e aplikantit të parë, i cili vdiq nga leukemia. Burri i saj dhe fëmijët, të cilët kanë parashtruar kërkesën në GJEDNJ, pohojnë në mënyrë të veçantë mbi ekzistencën e një lidhje shkakore midis emetimeve të dëmshme nga fabrika dhe zhvillimit të kancerit të aplikantit. Gjykata e shpalli kërkesën si qartazi të pabazuar. Sipas mendimit të Gjykatës, aplikanti nuk kishte demonstruar, në dritën e të dhëna shkencore të disponueshme në kohën e ngjarjeve, se kishte pasur një shkelje të këtij aspekti procedural të së drejtës së saj për jetë.

Olui? v. Croatia, no. 61260/08, §§ 52–62, 20 May 2010

Olui? v. Croatia Gjykata vendosi që gjersa nuk ka një të drejtë për një mjedis të shëndosh sipas KEDNJ, kur një individ është direkt i prekur nga zhurma ose format e tjera të ndotjes, mund të zbatohet neni 8 i KEDNJ-së. Gjykata theksoi se ndërsa neni 8 në thelb ka për qëllim mbrojtjen e individit kundër ndërhyrjeve arbitrare nga autoritetet publike, ky nen mund të përfshijë autoritetet që marrin masa të cilat janë krijuar për të siguruar respektimin e jetës private, madje edhe në sferën e marrëdhënieve midis vetë individëve privatë. Sidoqoftë, për të përcaktuar nëse neni 8 është shkelur, një vëmendje e veçantë duhet kushtuar interesave konkurrues të individit dhe komunitetit. Gjykata gjeti se autoritetet përkatëse publike kishin dështuar t'i ndalonin palëve të treta që të shkelnin të drejtat e aplikantit sipas nenit 8 të KEDNJ-së.

Önery?ld?z v. Turkey GjEDNJ-ja në rastin *Önery?ld?z v. Turkey* lidhur me dështimin e autoriteteve për informimin e publikut dhe për ndërmarrjen e masave efektive dhe parandaluese, kishte gjetur shkelje të nenit 2, për arsye të mungesës së ndërmarrjes së hapave të duhur nga shteti për të parandaluar vdekjen e nëntë banorëve që jetonin pranë një deponie mbeturinash. Gjykata *vuri në dukje në veçanti mungesën e informimit të banorëve lidhur me rrezikun që ata ballafaqoheshin duke jetuar në atë vend. Sipas gjykatës, edhe nëse do të kishte informata, shteti është përgjegjëse, pasi që nuk kishte ndërmarrë masat e nevojshme praktike për të shmangur rreziqet për jetën e njerëzve*